

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Kommunal handlingsplan för förebyggande arbete med skydd mot olyckor och extraordinära händelser

Fastställt av kommunfullmäktige 2005-01-24

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	5
Syfte.....	5
Den enskildes ansvar	6
Kommunens förebyggande arbete	6
Sammanfattning av risk- och sårbarhetsanalysen.....	12
Prioriteringar.....	13
Mål för det skadeförebyggande arbetet	14
Uppföljning och utvärdering	15

Bilagor

1. Uppdrag till kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund
2. Uppdrag till Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund, SÄRF

Sammanfattning

Denna handlingsplan är utarbetad mot bakgrund av kraven i ny lagstiftning: lagen (2003:778) om skydd mot olyckor som gäller från och med 2004 samt lagen (2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting som gäller från och med 2003.

Handlingsplanen avser det förebyggande arbetet mot olyckor som kan leda till räddningsinsats och händelser som kan leda till extraordinära händelser i samhället.

Det bygger på genomförd riskinventering och skall ge en samlad bild av mål, åtgärder och viljeinriktning från kommunens sida.

Handlingsplanen fastställs av kommunfullmäktige och gäller för en mandatperiod.

Handlingsprogram enligt 3 kap, 3 §, lagen om skydd mot olyckor fastställs av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, SÄRF.

Mål

Övergripande mål: För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Säkerhetsmål för Ulricehamns kommun finns angivna i kommunens översiktsplan 2001:

Alla ska känna trygghet. ”Barnen och deras rätt till en trygg uppväxt står i centrum. Vi ska minimera sannolikheten för olyckor och minska konsekvenserna om något trots allt inträffar.

Genom förebyggande arbete och en ökad medvetenhet om de risker som finns ökar möjligheterna till en trygg och säker uppväxtmiljö och ett attraktivt boende.

Det är viktigt att kommunens förmåga att tillgodose människors elementära behov av värme, vatten och el under exceptionella förhållanden fortlöpande förbättras.”

Prestationsmålen för kommunen under innevarande mandatperiod är att genomföra de åtgärder som anges i denna handlingsplans avsnitt om uppdrag till kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.

Risk- och sårbarhetsanalys

Under 2003 och 2004 har kommunens förvaltningar tillsammans med räddningstjänsten SÄRF genomfört en bred risk- och sårbarhetsanalys. Av den framgår tänkbara olyckor och konsekvenser. Samverkan har också skett i det arbetet med företrädare för polismyndigheten och Västra Götalandsregionen. Syftet med analysen är att få fram underlag för prioriteringar av förebyggande åtgärder. Översiktligt kan man se några riskområden där konsekvenserna av inträffade olyckor eller nödlägen kan bli betydande, för samhället eller för den enskilde personen. Utan inbördes prioritering är det främst risker som är relaterade till:

- Grundläggande försörjning med el, tele, värme och vatten
- Trafiksäkerhet för utsatta grupper
- Olyckor på riksväg 40
- Höga flöden i Ätran och Åsunden
- Brandskydd av kulturmiljön i Ulricehamns tätort

Säkerhet och trygghet efterfrågade faktorer

Generellt i Sverige efterfrågas i allt högre grad säkerhet och trygghet av kommuninvånare, näringsliv och organisationer. Det är faktorer som på sikt kan ha betydelse för till exempel boende, näringslivsetableringar och turism.

Säkerhetsbegreppet bör ses i vid mening. Allt ifrån skydd mot olyckor, ökad robusthet mot svåra vädersituationer och elavbrott till trafiksäkerhet, brottsförebyggande arbete och internt skydd i den kommunala verksamheten. Redan idag är kommunen engagerad i olika råd och grupper som arbetar med säkerhet. Handlingsplanen är ett verktyg för att samla detta säkerhetsarbete i Ulricehamns kommun.

Åtgärder 2005 och 2006

Handlingsplanen tar upp konkreta åtgärder inom olika områden. Av ekonomiska skäl förslås att arbetet sprids på flera år. Förslagen till åtgärder under innevarande mandatperiod handlar om

- Ökad koordinering och utveckling av kommunens säkerhetsarbete
- Brandskydd inom kommunala fastigheter
- Ökad robusthet i försörjningen med el, tele, vatten och värme
- Fortsatt trafiksäkerhetsarbete

För åtgärder under nästföljande mandatperiod finns ytterligare underlag från inventeringsarbetet.

Åtgärderna framgår av avsnittet ”Uppdrag till kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund”.

Inledning

Handlingsplanen är utarbetad mot bakgrund av kraven i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och lagen (2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting.

Planen omfattar mål, övergripande metoder och aktuella projekt. Det avser kommunen både som geografiskt område och som verksamhet.

Handlingsplanen är ett av flera led i kommunens samlade arbete med trygghetsfrågor.

För närvarande pågår en hel del arbete ifråga om trygghet och säkerhet i Ulricehamns kommun. Det handlar till exempel om brottsförebyggande arbete, trafiksäkerhet, barns och äldres säkerhet m.m. Detta trygghets- och säkerhetsarbete berörs bara delvis i handlingsplanen. På sikt kan dock dessa områden samordnas och hanteras på ett sammanhållet sätt i planering och genomförande.

Handlingsplanen fastställs av Kommunfullmäktige och gäller för en mandatperiod. Det gör att arbetet är levande och under varje mandatperiod skall innehållet ses över och åtgärder följas upp.

Handlingsprogram enligt 3 kap, 3 §, lagen om skydd mot olyckor fastställs av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, SÄRF.

Några begrepp i handlingsplanen bör definieras:

- **Olycka:** en oönskad plötslig händelse med skada på liv, egendom eller miljö som följd
- **Säkerhet:** frånvaro av risker, olyckor och dess konsekvenser
- **Skydd:** åtgärder för att förhindra olyckor eller begränsa skador
- **Extraordinär händelse:**
Händelsen skall avvika från det som betraktas som normalt, situationen skall uppstå hastigt, mer eller mindre oväntat och utan någon längre förvarning, händelsen skall hota grundläggande värden, t ex samhällets funktion och stabilitet, situationen kräver snabba beslut, nödvändig koordinering och en koncentrerad insats av flera instanser
- **Räddningsinsats:**
De åtgärder som räddningstjänsten vidtar vid olyckor (eller överhängande fara för olyckor) för att hindra eller begränsa skador på människor, egendom eller miljön. För att en räddningsinsats skall genomföras finns det fyra kriterier som skall vara uppfyllda samtidigt, nämligen att insatsen ska vara motiverad med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt.

Syfte

Handlingsplanen skall vara en grund för konkreta åtgärder som syftar till att

- minska antalet döda och skadade till följd av olyckor
- minska olyckors konsekvenser på egendom och på miljön

- minska sannolikheten för att extraordinära händelser ska inträffa eller få allvarliga konsekvenser samt att

Planen skall dessutom inspirera till politiska dialoger, diskussioner mellan politiker, medborgare och andra aktörer samt vara underlag till agerande.

Den enskildes ansvar

Den nya lagen om skydd mot olyckor (LSO) betonar att den enskilda människan har ett eget ansvar för sin säkerhet. Detta är inget nytt men har i tidigare lagstiftning inte framställts på det tydliga sätt som nu görs i LSO. Innebörden av ansvaret kan sammanfattas i några punkter:

- Den enskilde har ansvar för att varna och tillkalla hjälp vid brand eller annan olycka
- Den enskilde som är ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller anläggningar har ansvar för att i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand mm
- Den enskilde som är ägare eller verksamhetsutövare är skyldig att i skälig omfattning upprätthålla beredskap för att hindra eller begränsa skador
- Den enskilde har ansvar för vissa efterföljande åtgärder när en räddningsinsats har avslutats

I de situationer då den enskilde inte kan hantera en inträffad olycka har kommunen eller staten ett ansvar att bistå med resurser för det nödläge som uppstått.

Det ligger i kommunens intresse att stärka den enskildes förmåga att ta sitt ansvar. Detta kan ske genom rådgivning, information eller utbildning i kommunens egen regi eller att kommunen gör det i samverkan med andra såsom frivilligorganisationer, näringsliv etc.

Kommunens förebyggande arbete

Säkerhetsarbetet i vid mening i kommunen är omfattande och avser en rad olika sakområden. Det finns en viktig skillnad mellan kommunens interna skydds- och säkerhetsarbete och det kommunala ansvaret i samhället för skydd och säkerhet, även om vissa åtgärder naturligtvis går i varandra.

Det förebyggande säkerhetsarbetet bedrivs i flera av förvaltningarna.

Kommunledningskontoret arbetar med

- Försäkringsskydd
- IT-säkerhet
- Säkerhetsskydd (enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627))

Styrdokument: Säkerhetspolicy (antagen 1999.)

Arbetsmiljöfrågor... (alla förvaltningar)

Serviceförvaltningen arbetar med kommunal byggnaders och anläggningars tekniska säkerhet som skalskydd, larm etc. Kommunens servicechef är tillika säkerhetschef och leder kommunens säkerhetsgrupp.

Det omfattande trafiksäkerhetsarbetet samordnas av serviceförvaltningen.

Säkerhetsarbetet bedrivs i samverkan med kommunens försäkringsmäklare Willis och försäkringsbolaget Länsförsäkringar.

Trafiksäkerhetsarbetet leds av serviceförvaltningen och serviceutskottet är tillika trafiknämnd. Här finns också ansvaret för kommunens trafiksäkerhetsgrupp.

Kommunens folkhälsoplanerare är placerad på kontoret

Styrdokument: Säkerhetspolicy antagen 1999, folkhälsobudget och ett välfärdsprogram för 2004-06.

Inom *Miljö- och samhällsbyggnadskontoret* hanteras

- Samordning av krisberedskapsplaneringen
- Översiktsplaneringen
- Miljötillsynen
- Upphandling av skolskjutsar (i samarbete med barn- och utbildningsförvaltningen).
- Livsmedels- och dricksvattentillsyn

Kommunens beredskapssamordnare är placerad på kontoret.

Styrdokument: Krisberedskapsplaner, Miljöbalken, Plan- och bygglagen

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund svarar för den del av kommunens förebyggande arbete som avser att förebygga bränder eller skador till följd av bränder. Arbetet sker genom tillsyn, rådgivning, information och utbildning. Räddningstjänsten deltar även aktivt för att främja annan olycksförebyggande verksamhet. Detta arbete sker både i nära samverkan med kommunen men även med andra intressenter i samhället. Räddningstjänstförbundet är ett kommunalförbund för räddningstjänst med gemensam verksamhet i Bollebygd, Borås, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamns kommuner. Den förebyggande verksamheten bedrivs både i räddningstjänstförbundets egen regi och i de kommunala verksamheterna.

Styrdokument: Lagen om skydd mot olyckor, med flera lagar, handlingsprogram för skydd mot olyckor, etc.

Ulricehamns Energi AB svarar för säkerheten beträffande den tekniska försörjningen när det gäller el, vatten och avlopp.

Vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för bland annat kommunens POSOM-arbete

Styrdokument: Lednings- och informationsplan för vård- och omsorgsförvaltningen (antagen 2002 och avser krisberedskap)

Barn- och utbildningsförvaltningen bevakar säkerhetsfrågor till exempel vid upphandling av skolskjutsar.

Kommunen deltar i det ***brottsförebyggande arbetet***, BRA, genom representanter från olika förvaltningar. Gruppen leds av Polisen i Ulricehamn.

Folkhälsoarbetet hanteras bland annat i ett Valfärdsråd, som är ett samverkansorgan mellan kommunen och Västra Götalandsregionen. Valfärdsrådet består av politiker från presidiet i KS, BUN och VON samt ordförande och politiker från hälso- och sjukvårdsnämnden, HSN8. Till valfärdsrådet hör två arbetsgrupper, dels en beredningsgrupp med tjänstemän från kommunen, primärvården, arbetsförmedlingen och försäkringskassan och dels den brottsförebyggande arbetsgruppen. Kommunens folkhälsoplanerare arbetar åt kommunstyrelsen och folkhälsorådet med att centralt samordna folkhälsoarbetet i samverkan med såväl kommunens verksamheter samt externa aktörer.

Styrdokument för detta är en gemensam folkhälsobudget och ett välfärdsprogram för 2004-06.

Samverkan i det förebyggande arbetet

Vidare finns en utbyggd samverkan i det förebyggande arbetet med andra kommuner och organisationer i regionen. Det bedrivs främst i form av nätverk inom respektive verksamhetsområde.

- Räddningstjänsten bedrivs i ett kommunalförbund (Bollebygd, Borås, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamns kommuner har gemensam räddningstjänst.)
- Säkerhetssamordnarna/beredskapssamordnarna (Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda) samverkar i frågor om krisberedskap och säkerhet.
- Miljöcheferna (Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda) arbetar förebyggande i miljöskyddsfrågor inom ramen för Sjuhärads kommunalförbund.
- I Sjuhäradsbygdens VA-grupp sker en viss samverkan kring säkerhetsfrågor kring dricksvattenproduktion och avloppsrening
- UEAB är med i Västsvensk Reservdels- och Beredskapspool för fjärrvärme i VÄRMEK:s regi.
- UEAB är med i "Samverkan storstörning" i Svensk Energis regi.
- I trafiksäkerhetsfrågor sker samverkan med polisen, vägghållare, NTF, frivilligorganisationer mfl.
- Kommunens POSOM-grupp samordnar det psykosociala och fysiska omhändertagandet i samband med kris och katastrofhändelser. I gruppen ingår representanter från primärvården, grundskolan, gymnasieskolan, polis, Svenska kyrkan och sociala myndigheter. POSOM samverkar med PKL som är den psykiska katastrofledningsgruppen inom Södra Älvsborg.
- Samverkan avseende förebyggande sker mellan räddningstjänstens tillsyn av brandskydd och kommunens bygglovhanterare och byggnadsinspektörer.

- Samverkan avseende förebyggande sker mellan räddningstjänstens tillsyn av brandskydd och kommunens miljöinspektörer.
- Räddningstjänsten är remissinstans för byggnadsnämnden i planärenden och bygglovärenden.
- Räddningstjänsten är remissinstans till kommunernas tillstånd för alkoholservering.
- Räddningstjänsten är remissinstans till Polismyndigheten för allmänna sammankomster och tillstånd för explosiva varor.
- Samverkan avseende räddningstjänstinsatser, med kommuner som gränsar till räddningstjänstförbundet, bedrivs i enlighet med ingångna avtal. Formerna för detta redovisas i handlingsprogrammet för räddningstjänst.
- Samverkan bedrivs också med räddningstjänsten avseende kommunens krisledningsorganisation. Formerna för detta redovisas i handlingsprogrammet för räddningstjänst.

Samverkan med landsting och statliga myndigheter i det förebyggande arbetet

Samverkan sker med Länsstyrelsen, Statens Räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten, Vägverket, Polisen, Västra Götalandsregionen i en rad olika frågor inom området säkerhet och trygghet.

Samarbete med Polisen sker inom Brottsförebyggande arbetsgruppen (BRA)

Samarbete med Västra Götalandsregionen sker i ett välfärdsråd, som är ett samverkansorgan mellan kommunen och hälso- och sjukvårdsnämnden (HSV8).

Samarbete med primärvården sker också i form av en familjecentral där bl.a. barnolycksfallsutbildning erbjuds.

Samverkan med länsstyrelsen sker i planfrågor.

Samverkan med Vägverket sker både i planfrågor och inom ramen för MÖTS. (MÖTS är ett projekt för att driva miljö- och trafikfrågor.)

Samverkan vid tillsyn inom miljöområdet sker med Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Länsveterinären samt genom projektet Miljösamverkan Västra Götaland.

Samverkan vid livsmedels- och dricksvattentillsyn sker med Länsstyrelsen och länets PIK-grupp.

Samverkan inom livsmedels-, kemikalie- och jordbruksområdet sker framförallt med länsstyrelsen och centrala verk.

Samverkan med enskilda och näringsliv i det förebyggande arbetet

För samverkan mellan näringsliv och kommunen i säkerhetsfrågor finns idag inga systematiska rutiner. Samverkan med enskilda intressegrupper har ingen tydlig inriktning på säkerhetsfrågor. Samverkan sker med Ulricehamns Civilförsvarsförening där bl.a. utbildningar i hemsäkerhet och hemberedskap erbjuds till skolor, föreningar och kommunens anställda.

Samverkan med näringslivsorganisationer sker genom brottsförebyggande arbetsgruppen (BRA).

Inriktning av kommunens planerade förebyggande verksamhet

Inriktningen är kommunens färdriktning i arbetet med att ständigt förbättra den förebyggande verksamheten avseende säkerhet och trygghet.

Säkerhet berör en rad olika områden

Säkerhetsbegreppet bör ses i vid mening. Inom kommunen finns idag ett antal råd och ett antal aktörer inom olika verksamhetsgrenar som har uppgifter inom området säkerhet och trygghet. Det rör inte bara skydd mot olyckor utan innefattar extraordinära händelser, folkhälsa, internt skydd, trafiksäkerhet, miljösäkerhet, trygghet för boende för att nämna några exempel. Spridningen av arbetet ger engagemang och många kontaktytor både inom och utanför den kommunala verksamheten.

Styrningen av säkerhetsarbetet bör förtydligas

En gemensam styrning av den förebyggande verksamheten behövs. Det är lämpligt att kommunen kan få ett samlat grepp om dessa verksamheter för att göra det lättare att styra, omfördela och göra de avvägningar som behövs när man ska avgöra hur resurser bäst används. Ett utvecklat samarbete mellan kommunens olika aktörer inom säkerhets- och trygghetsområdet är nödvändigt i detta arbete. Detta är en förutsättning för att kommunen ska kunna utöva sitt ansvar och det ger ökad effekt i säkerhetsarbetet.

Här är det intressant att titta på möjligheten att samla alla säkerhets- och trygghetsfrågor under en gemensam styrgrupp. Varje nämnd bär huvudansvaret inom sitt verksamhetsområde och bör vara representerade i styrgruppen.

Inom kommunen finns idag ett antal råd och ett antal samordnare inom olika verksamhetsgrenar som har med säkerhet och trygghet att göra. (Det rör alltså inte bara skydd mot olyckor utan kan också innefatta extraordinära händelser, folkhälsa, internt skydd, trafiksäkerhet, miljösäkerhet, trygghet för boende). Det är lämpligt att kommunen kan få ett samlat grepp om dessa verksamheter.

Formerna för samverkan med statliga myndigheter, regionen, kommuner, näringsliv, trossamfund och enskilda ska ses över. Formerna för samarbetet med enskilda bör uppmärksammas för att skapa delaktighet och ge de enskilda möjligheter och inspiration att agera på egen hand. Kommunen är ett stöd i detta och ska inte ta över den enskildes ansvar.

Kommunen skall även verka för skydd mot andra olyckor än bränder framgår det av lagen om skydd mot olyckor. Med detta menas, enligt propositionen inför lagen, att kommunen ska ta initiativet till en samordning av olycksförebyggande och skadeavhjälpande verksamhet inom kommunen. Detta ska ske i större utsträckning än idag och syftet är att åstadkomma en samsyn i fråga om tryggheten och att undvika sektorskollisioner.

Vardagsolyckor och framför allt fallolyckor bland äldre bör lyftas fram och hanteras i framtida handlingsplan för skydd mot olyckor. Säkerhetsarbete som är riktat även till övriga äldre, som inte är kända av vård- och omsorgsförvaltningen, behöver påbörjas i samarbete med berörda myndigheter och intressenter.

I arbetet med fysisk planering ska säkerhets-, robusthets- och trygghetsfrågorna beaktas. Att minska sårbarheten kräver ett långsiktigt arbete. Grunden läggs i den tidiga samhällsplaneringen och kan sällan ersättas av likvärdiga åtgärder i efterhand.

Kommunens organisation för säkerhetsarbete ska anpassas och befintliga styrdokument ska identifieras. Graden av samordning och tydlighet i säkerhetsarbetet skall ökas inom mandatperioden. Det innebär också att omarbete handlingsprogram och policys för att bidra till denna samordning. Uppdraget att ta fram formerna för detta lämnas till kommunstyrelsen.

Behov av avtal om samverkan avseende förebyggande verksamhet ska utredas.

Tjänstemän och politiker ska ges kompetensutveckling så att kommunen har en gemensam bas att bygga sitt säkerhets- och trygghetsarbete på.

Bättre statistik behöver tas fram

Underlaget för framtida åtgärder behöver förbättras. Statistik och annat material behöver tas fram systematiskt som underlag för inriktning och beslut. Det betyder också att vi behöver ha tillgång till statistik från andra organisationer och aktörer. Exakt i vilken omfattning och form bör klargöras under nuvarande mandatperiod.

Undersökning av olyckor måste genomföras

I lagen om skydd mot olyckor finns ett nytt krav som riktar sig till kommunen. Det innebär att kommunen är skyldig att undersöka inträffade olyckor, räddningsinsats och även så långt som möjligt få fram orsak till händelsen. Syftet är att få fram ett systematiskt underlag för det förebyggande arbetet. Utredningsarbetet måste ske i samverkan med flera berörda aktörer för att få fram en heltäckande bild av de åtgärder som behövs. Samverkan är nyckelordet för denna nya verksamhet.

Samverkan måste fortsätta med en rad olika samhällsaktörer

I säkerhetsarbetet har kommunen en central roll. Samverkan måste fortsätta och involvera en rad olika aktörer, både offentliga och privata verksamheter såväl som föreningsliv. Dit hör som nämnts tidigare, i högre grad än idag, samverkan med enskilda och näringslivs-företrädare.

När det gäller samverkan med Västra Götalandsregionen inom det skadeförebyggande området kommer kommunen att sträva efter att få bättre tillgång till statistik från sjukvården när det gäller skador och orsaker till skador.

Fördjupat samarbete med räddningstjänstförbundet

Samarbetet mellan kommunen och förbundet kring beredskapssamordning ska utvecklas och fördjupas inom ramen för de nya uppgifter som berör risk- och sårbarhetsanalyser, uppföljning av olyckor och planering för extraordinära händelser. Vidare ska kommunen och räddningstjänstförbundet sträva mot ett ännu närmare samarbete mellan miljöskydd och räddningstjänst.

Sammanfattning av risk- och sårbarhetsanalysen

Kommunen har under 2003-2004 tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys. I den framgår tänkbara olyckor och dess konsekvenser. Dessa är beskrivna i termer av låg, medel eller hög sannolikhet. Bedömda konsekvenser är också beskrivna på ett översiktligt sätt.

Resultatet av riskinventeringen framgår av separat dokument; *Risk- och sårbarhetsanalys för Ulricehamns kommun*.

Översiktligt kan man se att några risker framträder som tydliga eller har konsekvenser som kan bli betydande. Utan inbördes prioritering är dessa främst:

- **Grundläggande försörjning med el, tele, värme och vatten**

Det är en allmän iakttagelse i vårt land att vädret har blivit mer växlande och i vissa fall extremt med storm, snöfall, kraftig nederbörd. Störningarna i samhället blir också därefter med el- och teleavbrott, problem med framkomligheten på vägarna och annat. Detta sätter fokus på behovet att säkra den grundläggande försörjningen med el, tele, värme och vatten. I Ulricehamns kommun liksom i många andra kommuner pågår arbete med att reducera sårbarheten men ytterligare arbete återstår.

- **Trafiksäkerhet för utsatta grupper**

Skolbarns trafiksäkerhet är ett område av stor betydelse. Ett par exempel är behovet av säkra skolskjutsar och trafikmiljön vid skolorna.

- **Olyckor på riksväg 40**

Volymen fordonstrafik är stor och har ökat under senare år. Riksväg 40 har kommit att bli huvudstråket för fordonstrafiken mellan Göteborgsregionen och Stockholmsområdet i den takt som utbyggnad totalt har skett till motorvägsstandard.

Varje dygn transporteras avsevärda volymer farligt gods av olika slag. Särskilt petroleumprodukter från Göteborgs hamn uppgår till stora kvantiteter. Konsekvenserna av olyckor med farligt gods kan bli stora framförallt på den lokala miljön.

- **Höga flöden i Ätran och Åsunden**

Höga flöden i Ätran eller Åsunden kan få konsekvenser inom geografiskt stora områden. Det handlar inte bara om det s.k. 100-årsflödet, som finns beskrivet på Räddningsverkets hemsida, www.srv.se, utan också om behovet av att kunna förebygga och hantera utsläpp av kemikalier i vattendragen och miljöskyddsaspekter på vattenkvalitén.

- **Brandskydd av kulturmiljön i Ulricehamns tätort**

Kulturmiljöerna utgör i sig inte någon framträdande risk men en brand i till exempel den äldre trähusbebyggelsen i centrum kan leda till inte bara materiella skador utan också historiska och kulturhistoriska förluster.

Prioriteringar

Utgångspunkter

Befolkningsstrukturen

Befolkningsstrukturen ändras över tid och generellt ökar befolkningens medelålder. I Ulricehamn sker dock ingen dramatisk ökning av gruppen äldre pensionärer de närmaste åren. Det är först när de stora årskullarna födda under 1940-talet pensioneras som antalet äldre kraftigt kommer att öka.

Säkerhet och trygghet blir alltmer efterfrågade faktorer

För verksamheter som vård, skola, omsorg, näringslivetablering, boende och turism börjar det bli viktigt att samhället upplevs som säkert och tryggt. Det är faktorer som kommer att bli efterfrågade i högre grad än idag. Det handlar om allt från bra vägstandard, vinterväghållning och gatubelysning till skydd mot kriminalitet och våldshandlingar.

Gruppen barn och äldre

Äldre och barn är i många avseenden utsatta grupper. I riskhanteringsarbetet skall deras behov vara i fokus på åtgärder.

Kommunen har dessutom sedan tidigare beslutat att ge barnen rätt till en trygg uppväxt, vilket därför ska vara en tydlig prioritering och utgångspunkt även i detta arbete. (se Översiktsplan 2001)

Åtgärder inom sex prioriterade områden

Riskanalysen visar på behov av en rad åtgärder. Dessa måste prioriteras över tiden och med hänsyn till ekonomin. Under 2005 och 2006 kan man se sex områden för prioriteringar.

Även under kommande mandatperiod finns det behov av fortsatt arbete med dessa områden.

- Grundläggande försörjning med el, tele, vatten och värme
- Brandskydd
- Trafiksäkerhet
- Miljöskydd
- Trygghet för enskild person
- Utveckling och koordinering av kommunens säkerhetsarbete

För alla dessa funktioner finns det en koppling till den enskildes ansvar och till kommunens ansvar. Dessutom skall trygghet och skydd för utsatta grupper beaktas inom alla dessa funktioner. Fokus bör riktas till att förebygga vardagsolyckor samtidigt som det måste finnas arbete i kommunen för att förebygga större händelser med långtgående skadekonsekvenser.

Avvägningen mellan dessa områden kan inte anges i detalj.

Mål för det skadeförebyggande arbetet

Tre typer av målnivåer används

- Övergripande mål (dvs. inriktningsmål)
- Säkerhetsmål (dvs. effektmål)
- Prestationsmål (dvs. produktionsmål)

Övergripande nationella mål

Bestämmelserna enligt lagen om skydd mot olyckor syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande skydd mot olyckor.

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst.

Säkerhetsmål i kommunen

Alla ska känna trygghet. ”Barnen och deras rätt till en trygg uppväxt står i centrum. Vi ska minimera sannolikheten för olyckor och minska konsekvenserna om något trots allt inträffar.

Genom förebyggande arbete och en ökad medvetenhet om de risker som finns så ökar möjligheterna till en trygg och säker uppväxtmiljö och ett attraktivt boende.

Det är viktigt att Kommunens förmåga att tillgodose människors elementära behov av värme, vatten och el under exceptionella förhållanden fortlöpande förbättras.” (Målen är antagna i kommunens översiktsplan 2001.)

Prestationsmål i kommunen

Kommunens prestationsmål är att under innevarande mandatperiod genomföra de åtgärder som anges i bilaga 1 *Uppdrag till kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund*.

Kommunens uppdrag till räddningstjänsten redovisas utöver vad som anges i bilaga 1 även separat i bilaga 2 *Uppdrag till Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund*.

En bruttolista över samtliga inventerade åtgärdsförslag finns i ett separat dokument.

Inventerade åtgärdsförslag från riskhanteringsgruppen. Med bruttolistan menas en översikt över alla de åtgärder som kan vidtas under flera mandatperioder.

Uppföljning och utvärdering

Kommunen skall följa upp handlingsplanen i riskhanteringsgruppen en gång om året, under första kvartalet, och rapportera läget till kommunstyrelsen. Miljö- och samhällsbyggnadskontoret ska ansvara för uppföljning och revidering av handlingsplanen och är sammankallande när riskhanteringsgruppen ska samlas. Åtgärderna för närmaste åren ska ses över i samband med den årliga översynen och ny åtgärdslista ska fastställas av kommunstyrelsen före det årliga budgetarbetet så att den kan vara underlag för både verksamhetsplanering och budget. I de fall åtgärderna inte har kunnat genomföras så ska anledningen förklaras för kommunstyrelsen.

Kommunen har enligt lagen om skydd mot olyckor en skyldighet att göra olycksuppföljningar. Dessa ska utgöra ett av flera underlag vid uppföljning och förbättring av handlingsplanen. Incidentrapportering ska genomföras och tillvaratas som ytterligare ett underlag.

Erfarenheter om hur risker förebyggts och kännedom om nya risker och sårbarheter kan tillvaratas och spridas mellan kommunens verksamheter med hjälp av riskhanteringsgruppens årliga uppföljning.

Risk- och sårbarhetsanalysen är ett viktigt underlag för kommunens handlingsplan för förebyggande arbete med skydd mot olyckor och extraordinära händelser samt för det handlingsprogram enligt 3 kap, 3 §, lagen om skydd mot olyckor som görs av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund. Såväl den kommunala handlingsplanen som handlingsprogrammet ska ses över varje mandatperiod.

Uppdrag till kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund		
Uppdrag	Klart senast	Genomförs av (Ansvarig för samordning markeras med S)
Övergripande samordning		
Säkerhetsorganisation inrättas med övergripande ansvar för säkerhetsfrågorna. <i>Pågår</i>	2005	Kommunledn.k. (S) Serviceförvaltningen
Internt säkerhetsarbete. (Skaderapportering.) Incidentrapportering. (Egenkontroll för säkerhetsansvar.) Systematiskt brandskyddsarbetet (SBA) införs 2004. (Kontinuerligt förbättrat tekniskt skydd. Aktiva säkerhetsombud)	2005 och löpande	Serviceförvaltningen (S) SÄRF Kommunledn.k. i samarb m brukare Primärvården UEAB, STUBO
Plan för extraordinära händelser och reglemente för krisledningsnämnden ses över mot bakgrund av vad som framkommit i risk- och sårbarhetsanalysen och med hänsyn till behovet av att etablera kontakter med externa aktörer.	2005	Miljö- och samhällsbyggnadskontoret (S) Kommunstyrelsen
Teknisk infrastruktur, el		
Behovsutredning ang reservkraft för "hela" UK bör göras. Omfattning, kostnader. El-försörjningen är en akilleshäla för IT inkl telefoni.	2006	Serviceförvaltningen (S), Stubo, UEAB, IT <i>Vem ska vara huvudman?</i>
Utred tekniska förutsättningar att förbereda reservlokaler inkl värmestugor vid långvarigt elbortfall i kombination med stark kyla. Tingsholmsgymnasiet och ev. andra lokaler som servicehus. Reservlokaler fastställs. (De ska ha reservkraft). Hur många personer?	2006	Service (S), Stubo, UEAB, IT
Investeringar i reservkraft (enligt behovsutredningen)	2006	Serviceförvaltningen (S), Stubo, UEAB
Installera brandutrustning och reservutrustning i samband med ny datacentral enligt förslag 2003-11 (UEAB bygger nytt. Inflyttning 2005.)	2005	UEAB
Åtgärdsplan för elbortfall ska finnas	2006	Samtliga förvaltningar
Teknisk infrastruktur, vattenförsörjning och avloppsrening		
Inventera brandlarm, jordfelsbrytare, sprinkler, brandsläckningsutrustning i vattenverken <i>Pågår</i>	2005	UEAB
Komplettera brandsläckningsutrustning i vattenverken	2006	UEAB
Åtgärdsplan för översvämning (beror på formen av översvämning)	2006	UEAB, SÄRF, MSB
Inventera brandlarm, jordfelsbrytare, sprinkler, brandsläckningsutrustning i avloppsverken. <i>Pågår</i>	2005	UEAB
Komplettera brandsläckningsutrustning i	2006	UEAB

avloppsverken.		
Rutiner för information till allmänheten samt för sanering och analyskontroll vid bakteriologisk smitta i vattenförsörjning finns men ska förbättras.	2005	MSB (S) UEAB
Vatten- och avloppsverk ska förses med inbrottslarm och anläggningar ska säkras. Det ska finnas lås på bl.a. brandposter. <i>Pågår</i>	Efterhand som medel erhålls	UEAB
Teknisk infrastruktur, IT		
Granska kommunens IT och informationssäkerhet genom att låta extern konsult utreda enligt SS-ISO/IEC 17799 "Ledningssystem för informationssäkerhet". Uppskattad kostnad 200.000 kr En säkerhetsanalys ska genomföras av kommunens IT-miljö, se IT-strategin.	2005	IT (S) med externt stöd
Uppgradering av datasäkerheten, exvis avseende inbrottsäkerhet, brandväggar och antivirusystem.	2005	IT (S) Serviceförvaltningen
En fördjupad studie av verksamheternas IT-beroende behöver tas fram.	2005	IT (S) med externt stöd I samarbete med verksamheterna
Teknisk infrastruktur, allmänt		
Åtgärdsplan vid el-, tele, IT-bortfall upprättas	2006	<i>Samtliga förvaltningar</i>
Transporter, vägtrafik		
Trafiksäkerhetsåtgärder, kommunens vägar	2005 och löpande	Serviceförvaltningen (S) Miljö- och samhällsb.k., SÄRF, UEAB vid behov i samarbete med Barn- och utbildningsförv. & Vård- och omsorgsförv. t.ex. skolor etc.
Genom opinionsbildning, kampanjer och informationsinsatser medverka till ökad trafiksäkerhet. Prioriterade områden att på detta sätt påverka: - Trafikanternas egna trafiksäkerhetsåtgärder (cykelhjälm, moped, bilbälten, drogfria förare) - Gör något åt R40! Utbyggnaden av ny motorväg Borås – Jönköping. Kameror, vajerräcken lösningar fram till dess. Andra vägar att särskilt uppmärksamma i Ulricehamn är väg 46 (Ulricehamn-Falköping), väg 157 (Ulricehamn-Tranemo)	2005	Serviceförvaltningen (S) Miljö- och samhällsb.k. SÄRF
Föreningar som bedriver trafiksäkerhetsutbildning för barn och ungdomar stöttas.	2005	Serviceförvaltningen (S) Miljö- och samhällsb.k. SÄRF
Olycksuppföljningen enligt lag om olyckor ska även kunna användas som underlag vid	2005	SÄRF (S) Serviceförvaltningen

trafiksäkerhetsplanering. Analyser och sammanställningar ska tas fram.		Miljö- och samhällsb.k.
Olyckorna ska finnas registrerade i GIS. <i>Polisen måste komma in i bilden.</i>	2006	SÄRF (S) Serviceförvaltningen
Skolbusschaufförer ska utbildas i att hantera olyckor. (Brand i buss, brand i kläder, utrymning, akutsjukvård, åtgärdsplanering vid olyckor)	2005	Miljö- och samhällsb.k. (S) SÄRF
Vid upphandling av kollektivtrafik (skolskjutsar, färdtjänst och linjetrafik) ska trafiksäkerhetskrav ställas på både fordon och förare. <i>Görs detta redan i år? Nästa upphandling?</i>	2005	Miljö- och samhällsb.k.
Spridning av farliga ämnen; bakteriologiska		
Tillsyn av att god egenkontroll görs hos företag som hanterar livsmedel. (både mat och dricksvatten)	2005 och löpande	Miljö- och samhällsb.k.
Verksamhetsutövare som hanterar livsmedel ska ha en god egenkontroll. Nya skyddsföreskrifter för dricksvatten ska följas senast 2005 (<i>har redan trätt i kraft</i>)	2005 och löpande	<u>Mat:</u> Serviceförvaltningen (S) Vård och omsorgsf. Barn och utbildningsf. <u>Dricksvatten:</u> UEAB (S)
Utbildning i egenkontroll ska erbjudas verksamhetsutövare som hanterar livsmedel. God hygien och bra nedkylningsrutiner ingår i utbildningen	2006	Miljö- och samhällsb.
Samordning och utarbetande av rutiner. Utbildning av personal i bl.a. hygien och livsmedelshantering	2005	Miljö- och samhällsb.k. (S) Serviceförvaltningen UEAB Vård och omsorgsf. Barn och utbildningsf.
Spridning av farliga ämnen; kemiska		
Vägvalsstyrning samt behov av skyltning för farligt godstransporter ses över	2005	Serviceförvaltningen (S) SÄRF Miljö- och samhällsbyggnads-kontoret
Kännedom om större gasolcisterner ska finnas. Insatsplaner ska upprättas i samverkan mellan SÄRF och MSB	2006	SÄRF (S) Miljö- och samhällsb.k.
Kännedom om företag där en eventuell brand kan kräva mycket omfattande släckresurser ska finnas. Insatsplaner ska upprättas i samverkan mellan SÄRF och MSB	2005 och löpande	SÄRF (S) Miljö- och samhällsb.k.
Skydd, undsättning och vård; översvämningar, höga flöden		
Kännedom om översvämningskarteringar ska finnas och användas i samband med samhällsplanering.	2005 och löpande	Miljö- och samhällsb.k. (S) SÄRF UEAB

		Serviceförvaltningen
Skydd, undsättning och vård; större bränder		
Tillsyn av att god egenkontroll upprätthålls görs för objekt som ska lämna in skriftlig redogörelse för brandskyddet. SRVFS 2003:10.	2005 och löpande	SÄRF För kulturhistoriskt intressanta byggnader ska samråd ske med Kulturförvaltningen.
Systematiskt brandskyddsarbete ska bedrivas såväl med avseende på förebyggande åtgärder som på de åtgärder som planeras i händelse av inträffad brand. Det innebär att kommunen som fastighetsägare och nyttjare fortlöpande ska vidta de åtgärder som behövs för att få bort eller minska risken för brand. En bedömning av om brandskyddet är tillfredsställande bör omfatta byggnadens och verksamhetens samtliga brandskyddsåtgärder vägda mot de brandrisker som finns. <i>Påbörjat</i>	2005 och löpande	Serviceförvaltningen (S) Nyttjare
Skriftlig dokumentation av brandskyddet i kommunens fastigheter ska finnas för görs för objekt som anges i SRVFS 2003:10.	2005 och löpande	Serviceförvaltningen (S) SÄRF
Skriftlig dokumentation av brandskyddet i kommunens fastigheter ska finnas för - byggnader som kräver speciella brandskyddsåtgärder eller som är kulturhistoriskt värdefulla samt - för verksamheter som medför stor risk för uppkomst eller spridning av brand, omfattar stora personantal eller omfattar sovande personer med dålig lokalkännedom, ofta förändras eller kan medföra att utrymningsvägar förändras.	2005 och löpande	Serviceförvaltningen (S) SÄRF
Brand-, utrymnings- och säkerhetsutbildning av personal som arbetar med verksamheter som medför stora mängder människor samlas på samma plats eller med människor som har svårt att själva utrymma.	2006	SÄRF (S) Vård och omsorgsf. Serviceförvaltningen
Prioritera åtgärder för brandskyddet i äldreboenden och servicebostäder. Genomgång och samverkan ska ske för varje byggnad i samverkan mellan nyttjare, ägare och räddningstjänst.	2005	Vård och omsorgsf. (S) Serviceförvaltningen SÄRF
Se över behovet av att sprinkla ytterligare äldreboenden.	2006	Serviceförvaltningen (S) Vård och omsorgsf. SÄRF
En samlad geografisk uppfattning om var riskerna, som kan leda till räddningsinsats, finns i kommunen. (I samarbete med SÄRF) Jfr även åtgärd under spridning av farliga ämnen –	2005 och löpande	Miljö- och samhällsb.k. (S) SÄRF

anläggningar som kräver omfattande släckresurser. Slå ev. ihop dessa..		
Investera i GIS för att få tillgång till medlemskommunernas geografiska databaser samt för att kunna medverka med underlag avseende riskobjekt och olycksstatistik till kommunerna.	2006	SÄRF
Ta fram statistik att använda som utgångspunkt för senare uppföljning och utvärdering. Lämpligtvis statistik över flera år och fram till och med 2004. Denna statistik är ett nödvändigt underlag för att senare mäta vad genomförda åtgärder, enligt denna handlingsplan såväl som räddningstjänstens handlingsprogram för skydd mot olyckor, får för effekt.	2005	SÄRF
Åtgärdsplan för omhändertagande av verksamheten efter totalbrand i fastighet.	2005	Serviceförvaltningen
Inventera möjliga reservlokaler för att täcka kommunens behov efter brand i skola, vårdbyggnad eller förvaltningsbyggnad.	2006	Serviceförvaltningen, (lokalbehovsgruppen)
Prioritera åtgärder för att skydda de värden i samhället som är oersättliga. (Med oersättliga värden avses människoliv, bestående kroppsliga men, bestående skador på miljön, samt skador på kulturella värden och egendom som är svåra att ersätta)	2005 och löpande	SÄRF
Verka för att förhindra bränder	2005 och löpande	SÄRF
Verka för att stärka den enskildes förmåga att hantera brandtillbud	2005 och löpande	SÄRF
Verka för att skadebegränsande åtgärder vidtas i erforderlig omfattning innan brand inträffar,	2005 och löpande	SÄRF
Vid förebyggande av bränder särskilt beakta de nationella miljö kvalitetsmålen,	2005 och löpande	SÄRF (S) Miljö- och samhällsb.k.
Vid förebyggande av bränder samverka med övriga aktörer inom det brandförebyggande arbetet.	2005 och löpande	SÄRF
Skydd, undsättning och vård; mindre bränder, tillbud		
Genom opinionsbildning, kampanjer och informationsinsatser medverka till ökad brandsäkerhet. Prioriterade områden att på detta sätt påverka: - Boendes egna brandsäkerhetsåtgärder (brandvarnare, boendes egen kompetens att förebygga bränder och hantera bränder.) - Svaga eller utsatta grupper ska prioriteras framför andra med större egenförmåga - Tillbud och bränder i skolor ska minska	2005	SÄRF (S) Vård- och omsorgsf. Barn- och utbildningsf.

- Gräsbränder ska minska		
Behovsutredning för att fastställa skolornas behov av brandlarm, sprinkler, brandsläckningsutrustning, regelbundna brandövningar, Kamerabevakning nattetid. <i>Försäkringskrav?</i>	2005	Serviceförvaltningen (S) Kommunledn.k. SÄRF
Undvika att förvara brännbart material och soptunnor i direkt anslutning till skolbyggnaderna.	2005	Barn- och utbildningsf.
Utbildning och övning avseende brand, gasolycka, förgiftning och frätskador i skolor ska genomföras regelbundet	2005	SÄRF (S) Barn och utbildningsf.
Skydd, undsättning och vård; svåra vädersituationer		
Behovsutredning av transportbehovet vid allvarligt snöoväder. (Tillgång till lämpliga fordon och bandvagnar i kommunen)	2005	Serviceförvaltningen (S) UEAB Vård och omsorgsf. Krisledningsnämnd SÄRF
Samordning, planering, simulerad övning för hemtjänsten, elnätsägare, räddningstjänsten, krisledningsnämnden	2006	MSB (S) Krisledningsnämnd Vård och omsorg SÄRF UEAB
Skydd, undsättning och vård; våld, övergrepp, brott		
Rutiner ska finnas för hur personalen ska agera om misstanke finns om övergrepp på barn	2005	Barn och utbildningsf. Vård och omsorgsf.
Rutiner för tillsyn av barnen, lämning och hämtning av barnen ska finnas för att skydda barnen från att felaktigt föras bort av förälder eller okänd.	2005	Barn och utbildningsf. Vård och omsorgsf.
Skydd, undsättning och vård; barnolycksfall, äldreolycksfall		
Rutiner för säkerheten på förskolor och skolor ska finnas. - Regelbunden översyn av idrottsredskap - Information och utbildning avseende säkerhetsrutiner på förskola och skola ska ha genomförts för all personal. Rutiner för detta vid nyanställningar samt för vikarier. - Krav på närvaro samt kunskap att hantera olycksfall ska finnas hos vuxna vid utflykter med barn/elever. - Idrotts- och fritidssäkerhet	2005 och löpande	Barn- och utbildningsförv. Serviceförvaltningens fritidsavdelning
Rutiner för säkerheten hos de personer som omfattas av hemvård (hemtjänst och/eller hemsjukvård) i såväl ordinärt som särskilt boende skall tillämpas och följas upp genom det säkerhetsarbete som är påbjudet i gällande författning om avvikelshantering.	2005 och löpande	Vård- och omsorgsförvaltningen
Skydd, undsättning och vård; drogrelaterade olyckor		

Drogförebyggande arbete ska även syfta till att minska antalet olyckor förorsakade av drogpåverkade människor		Välfärdsrådet (S) Brottsförebyggande arbetsgruppen.
---	--	--

Uppdrag till Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, SÄRF

Ulricehamns kommun uppdrar åt SÄRF att svara för följande skadeförebyggande arbete.

- Utbildning av kommunal personal i brandskyddskunskap enligt åtgärdsplanen i bilaga 1
- Alla kommunens anställda ges elementär utbildning kring olycksrisker och åtgärder för att förhindra olyckor.
- Utbildning i systematiskt brandskyddsarbete, SBA, för kommunala fastighetsförvaltare
- Riktad utbildning/information ifråga om brandskydd till målgrupper enligt åtgärdsplanen ovan. Dit hör bland annat barn och ungdom, äldre samt särskilda målgrupper efter förslag från SÄRF
- Samtliga elever i grundskolan utbildas i skydd och säkerhet mot bränder.
- Samordning av analys och uppföljning av olyckor och räddningsinsatser enligt LSO
- Tillsyn enligt LSO och SRV anvisningar
- Tillsyn av brandfarlig vara etc
- Medverkan i risk- och sårbarhetsanalyser
- Medverkan i den kommunala översiktsplaneringen
- Remissinstans till kommunens miljö- och byggnämnd i planärenden
- Biträde till miljö- och byggnämnden som sakkunnig i brandtekniska frågor avseende bygglov och bygganmälan
- Medverkan i framtagande av insatsplaner och utrymningsplaner
- Riskanalyser

Vidare uppdras åt SÄRF att medverka i risk- och sårbarhetsanalyser kring extraordinära händelser i kommunen.

Utbildningsuppdragen till SÄRF i denna bilaga ges under förutsättning att, och i den omfattning som, det kommer att ingå i förbundets samlade uppdrag. Kostnaden för utbildningsuppdragen ska inte belasta kommunens nämnder utan genomföras med resurser i form av den kompetens och materiel som räddningstjänstförbundet förfogar över.